

**COVID-19'a karşı
hükümetlerin
hamleleri**

1.

Üç önemli süreç: Yanıt verme, Toparlanma, Gelişme

COVID-19 virüsünün küresel ölçekte hızlı yayılması, hükümetleri savaş, doğal afet ya da kriz zamanlarında alınan önlemleri almaya zorluyor. Hayatımızın her alanında radikal değişiklikler yaratan ve aylarca, belki de daha uzun sürecek olan bu pandemi, milyonlarca insanın yaşama şeklini değiştirmiş durumda. Hükümetleri ise insani ve ekonomik maliyetleri sınırlandırmanın yolunu arayan radikal tedbirler almaya itmekte. Vatandaşlar, konu ile ilgili sürekli yeni bilgiye ihtiyaç duydukları bu dönemde; güvenilir bilgiyi, rehberliği ve liderliği hükümetlerden bekliyorlar. Kamu görevlilerinin üzerinde büyük bir baskı kuran bu beklenti, anlık bulunan çözümlerden, doğru tasarlanmış toparlanma planlarına geçmelerini nasıl sağlayacak? Son olarak pandemi atlatıldığında, bu gibi krizlerin tekrarlamasına karşı daha dayanıklı, esnek ve etkili olacak karşılıkları nasıl oluşturabilirler?

Bu çalışmada hükümetlerin kısa ve uzun vadede COVID-19 virüsüne karşı alınacak aksiyonlarda nasıl düşünceleri gerektiğine dikkat çekeceğiz ve hükümetlere, karar verme süreçlerini temellendirmede kullanabilecekleri bir yapı sunmaya odaklanacağız.

Şekil 1'de yanıt verme, toparlanma ve gelişme fazları ile ülkelerin içinden geçtikleri bu dönemde pozitif senaryo, bu fazların verildiği sırayla gerçekleşmesi olsa da, dünyanın farklı noktalarında bu fazların birbirlerinden ayrı zamanlarda ve farklı şiddetlerde atlatılacağı aşikâr. Bu yüzden elde edilen verinin analiz edilip sinyallere göre aksiyon alınması sürecin en kritik unsuru olacak.

Yanıt Verme: Mayıs 2020 itibarıyla ülkelerin pek çoğunun içinde bulunduğu bu fazda, hükümetler hızlı hareket ederek tipik prosedürleri baypas etmekte: iş yerlerinin kapatılması, seyahat kısıtlaması, acil tıbbi ihtiyaçları karşılamak için endüstriyel kapasitenin yeniden tahsis edilmesi ve acil mali yardım sağlanması. Bu prosedürleri uygulayan ülkelerin ise sonraki aşamalar için sağlam zemin oluşturduğu görülmektedir. Erken önlem alan ülkelere birisi olan Türkiye, bu sayede toparlanma aşamasına daha erken geçiş yapabilecek ve oluşabilecek ikinci bir krize yönelik esnekliğini ve yanıt verme sürecini planlı bir şekilde atlatabilecek.

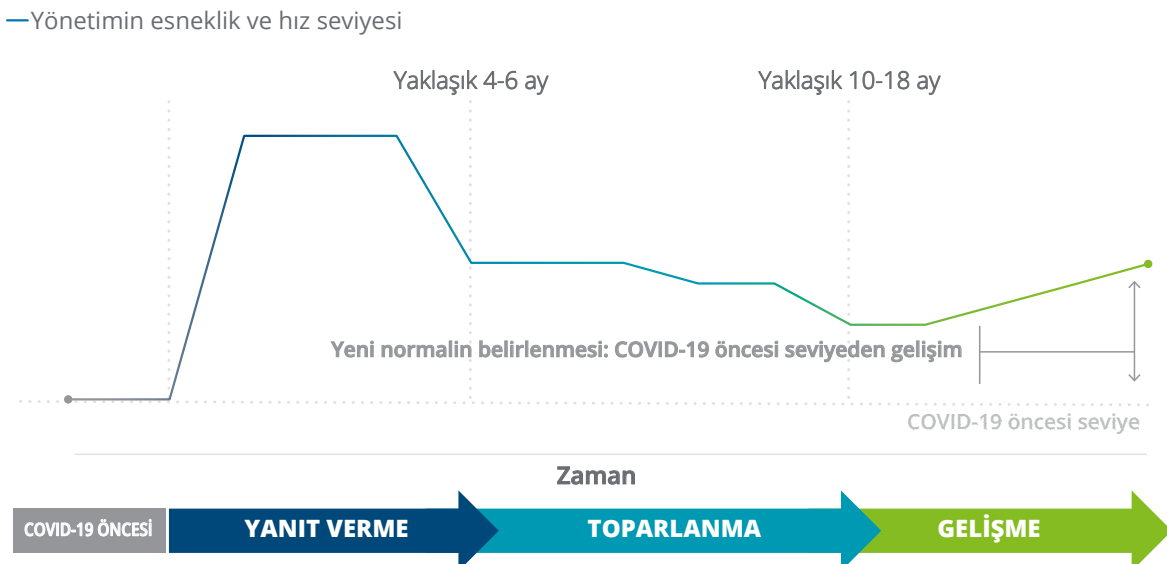
Toparlanma: Krizin şok edici etkisi ve tehlikesi azaldığında hükümetler toparlanma fazına geçecekler. Bu evrede normale dönüş yaşanırken aynı zamanda krizin ekonomik ve sosyal etkilerinin yatıştırılması hedeflenir. Kamu kurumları normalleşme sürecine girerken, hükümetler

hızlı karar almayı devam ettirecek ve tek taraflı yönetim aksiyonlarını da azaltma yoluna gidecek. Bu sayede krizin toplumsal boyuttaki etkilerinin de en aza indirgenmesi sağlanacaktır.

Gelişme: Krizde hayatta kalan hükümetler, bir sonraki kriz geldiğinde daha hazırlıklı ve etkili olmak adına kamu operasyonlarında uzun vadeli gelişim planları yapacak. Eski kuralları revize edilirken, hükümetler; dijitalleşme, üretim zincirlerini yeniden yapılandırma, gelecekteki salgınları öngörebilme gibi adımlar atarak esneklik kazanacak. COVID-19 ile mücadelede teknolojilerin sağlamış olduğu uzaktan çalışma ve tele-muayene gibi çalışma şekilleri kalıcı hale gelecek. Hükümetlerin bu fazları yaşama şekilleri ve zamanları farklılık gösterecek olsa da, tamamının karşılaştığı güçlükler ve gelecekte yaşanabilecek benzer krizlere karşı çabaları aynı olacak.

Hükümetler bu süreçte, politikalarının ve çabalarının başarısını ölçerken toplum üzerindeki etkiyi esas almalıdır. Kısa vadede odaklanılması gereken unsurlar kapsam, tedavi ve ekonomik koşullar iken; orta vadede odak ekonomik toparlanma ve normale dönüş; uzun vadede ise bu ve benzeri krizlerde vatandaşların refahının, güvenliğinin ve sağlığının iyileştirilmesi için daha hazırlıklı olmaya yönelik planların tasarlanması olmalıdır.

Şekil 1: Zaman Çizelgesi: Hükümetlerin COVID-19'a yanıt verme süreci

2.

Kriz süresince zorluk yaşanacak üç öncelikli alan

Hükümetler "Yanıt Verme", "Toparlanma" ve "Gelişme" fazlarını virüsle mücadelede Sağlık, Ekonomi ve Ülke Yönetimi olmak üzere üç alanda hayata geçiriyorlar. Şimdiye kadar salgının yol açtığı sağlık alanındaki ve ekonomik alandaki gelişmelere yanıt vermeyi önceliklendirmişlerdi. Haftalar geçtikçe hizmetlerine ara verilen kamu kuruluşları toparlanma evresine geçmek için hizmetlerine yeniden başlamak zorundalar. Son faza gelindiğinde ise değişen çevresel etkenlerle birlikte gelişme fazı da yeni optimum koşullara uygun olacak şekilde tasarlanıp potansiyel krizlerin önlenmesini sağlayacak.

Üç faz da belirgin olmayan değişimler sonucunda şekillenecektir. Bu noktada hükümetlerin, değişen koşullara uyum sağlayabilecek kadar esnek olması ve salgının tekrar ortaya çıkması ihtimalinin sinyallerini veri analizleriyle öngörebilmesi son derece önemlidir.

Sağlık, Ekonomi ve Ülke Yönetimi alanlarında üç fazın gerektirdikleri de farklı hamlelere sebep olmakta. Kısaca incelemek gerekirse krizin Sağlık cephesindeki etkilerine "Yanıt verme" fazındaki hamlelerini sosyal mesafe politikalarıyla vaka sayısındaki artış hızını düşürme, sağlık sisteminin kapasitesini artırma, vaka testi ve takibini yapma, sağlık sektöründeki düzenlemeleri gözden geçirme, vatandaşla süreç boyunca bilgi verme ve rehberlik etme olarak sayabiliriz. Aynı cephede "Toparlanma" fazında, salgının ikinci dalgasını kontrol etme, aşı geliştirici kurumları ve diğer tedavi kurumlarını yatırımlarla ve düzenlemelerle destekleme

ve sağlık sektöründeki iş gücünün sürdürülebilirliğini sağlama gibi faaliyetler öncelikli hamleler. Tüm bunlardan sonra ise son faz olan "Gelişme"de sağlık sektörünü ve test tekniklerini teknolojik gelişmelerle destekleme, veri analizi alt yapısını güçlendirme ve aşı kurumlarının gelecekteki faaliyetleri için destek sistemi oluşturma gibi hamlelerin tasarlanması gerekmektedir.

Ekonomi cephesinde ise her fazda yapılanlar farklılık gösterecek. Hükümetler pandeminin ekonomideki etkilerine bireylere ve işyerlerine finansal destekler sağlayarak, işsizlik paketlerinin getirilerinde değişiklikler yaparak yanıt verecek, toparlanmayı vergilerde ve devlet harcamalarında değişikliğe giderek sağlarken aynı zamanda tedarik zincirlerini çeşitlendirerek, stratejik ulusal stokları gözden geçirerek yeni protokollerle gelişmeyi sağlayacaktır.

Son cephe olan Ülke Yönetimi ise ilk iki cephedeki aksiyonları destekler nitelikte politikalar tasarlar ise bu alandaki zorluklara yanıt vermek adına iş gücü güvenliği sağlanabilir, kapasite kullanımı doğru belirlenebilir ve kriz anlarında ihtiyaç duyulan esneklik sağlanabilir. Bu noktada toparlanma, kurumların kademeli olarak hizmete tekrar başlatılması ile sağlanabilirken ülke yönetiminde gelişmeyi sağlamak içinse hükümet uygulamalarının ve iş yapış şekillerinin dijitalleşmesinin hızlandırılması gerekir. Sosyal güvenliğin geliştirilmesi ve veri toplanmasına, analizine ve kullanımına yönelik iyileştirmeler için gerekli alt yapı oluşturularak daha esnek bir ülke için gerekli sistem tasarımı kolayca yapılabilir.

Krizin üç fazda da öncelikli olarak zorluk yaşattığı alanlar olan sağlık, ekonomi ve ülke yönetimi, her faz için tasarlanan farklı çözümler ile talep dalgalanmalarında dengeyi sağlayacak.

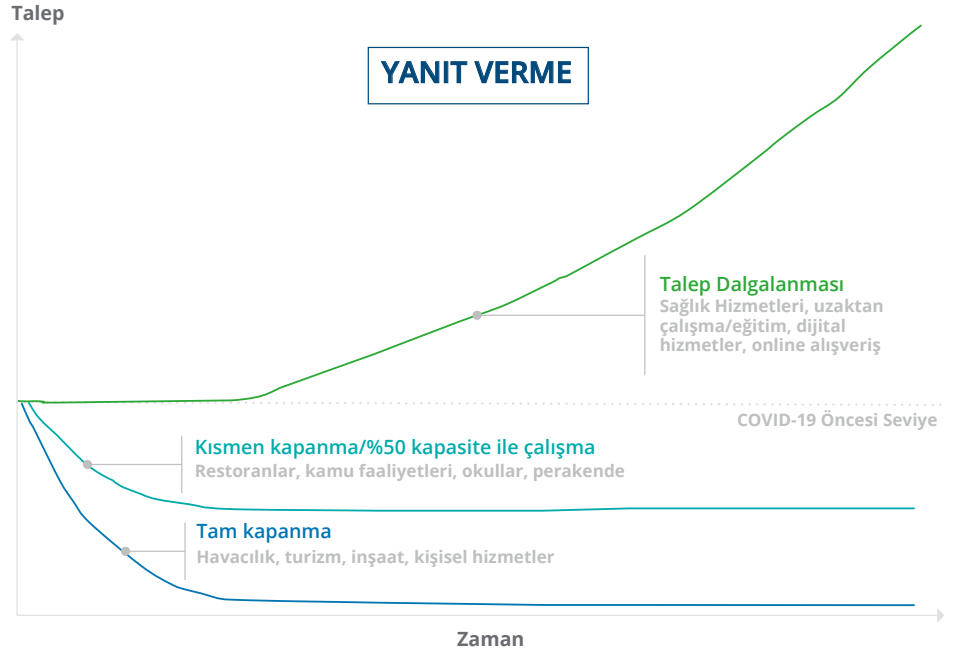
3.

**Belirsizlik ortamında
"Yanıt verme"**

COVID-19 krizi üç özelliği ile yanıt verme fazında büyük zorluklara sebep olmakta. Bunları: haftalar hatta aylarca sürecektir olması ve buna karşı hamlelerin yavaş ve etkisiz kalması; global çapta etki ederek kaynak ve üretim faaliyetlerinin bölgeler veya ülkeler arasında değişimine engel olması; virüsün, süreden, yayılımından ve nihai etkisinden bağımsız olarak yüksek oranda belirsizliğe sebep olması olarak sıralayabiliriz.

Pandeminin sebep olduğu belirsizliğe rağmen yanıt verme fazında yaşanan ani talep değişikliği Şekil 2'de görülmekte. Talep eğilimi göstermekte ki belirli sektörlerde talep artışı yaşanırken bazı sektörlerde kapanma eşiği hatta kapanma noktasına gelinmiş olunduğu ortada. Sağlık hizmetleri tarafına baktığımızda muazzam boyutta talep artışı olduğu görülürken sağlık sistemi kapasitesinde ise aynı oranda artış gözlemlenememekte. Bu doğrultuda alınması gereken aksiyonlara baktığımızda öne çıkan iki hamle; sağlık hizmetlerine yönelik talebin azaltılması ve sağlık hizmetlerinin kapasitesinin artırılması. Peki, bunu nasıl sağlayabilir?

- Kitle iletişimde belirlenen hedef doğrultusunda ve sosyal medya analizi vb. araçlardan faydalanarak iletişim sağlanıp, etkinliği ölçülmeli ve bu doğrultuda iletişimde iyileştirmeler yapılmalıdır.
- Bulaşma hızını azaltmak ve sağlık sisteminin kaynak planlamasına olanak tanımak için sosyal mesafenin bir politika aracı olarak kullanılması gerekmektedir.
- Yaygın kitle testleri ile hastalığın nasıl yayıldığını anlayarak tedavi için gerekli olan doğru ve verimli kaynak kullanımına dair bilgiye sahip olunmalıdır.
- Dijital araçların kullanımının artırılması ile hem hasta teşhisi hem de tedavi yöntemlerinde yenilikçi çözümler elde edilmelidir.
- Teşhis, aşılar, tıbbi ekipman ve testlerin hızlı gelişimi için teşviklerin sağlanması ve özel sektörün teşvik edilmesi kapasitede artışa sebep olacaktır.

Şekil 2: Yanıt verme fazında talep eğilimi

Ekonomik tarafta ise, doğrudan ödemeler ve krediler yoluyla işletmelerin ve bireylerin eline nakit geçmesi sağlanmalıdır. Çünkü uzun vadede çözüm gerektiren konu ekonomiyi yeniden canlandırmak ve salgından en çok etkilenen sektörlerle gerekli yardımı yapmaktır. Bunun için:

- Dijital araçların kullanımının artırılması, nokta sorunlara yönelik hızlıca geliştirilmiş çözümler ve kolay kullanımlı uygulamalar ile ihtiyaçlara yönelik yararların sağlanması için arka uç sistemlerle entegrasyon sağlanmalıdır.
- Daha kapsamlı network'ler oluşturarak ticaret derneklerinden, endüstri gruplarından, toplum kuruluşlarından ve sosyal hizmet kuruluşlarından sağlanacak yardımlar ile küçük işletmeler tespit edilip gerekli ihtiyaçları karşılanmalıdır.
- Müşteri deneyimi anlayışlarının daha fazla benimsenmesi gerekmektedir.

Belirsizliğin ortasında, hükümet işçilerinin güvenliğini sağlamalı ve uzaktan çalışmaya geçmelidir. Hükümet, hem sağlık krizlerinin hem de ekonomik krizlerin kontrole alınmasını sağlayan müdahale girişimlerinde bulunmalıdır. Bu noktada öncelikli çözüm ihtiyacı olan konular olarak finans, uzaktan kontrol, görev değerlendirmesi, çalışan güvenliği, bilgi teknolojileri ve siber güvenlik öne çıkmaktadır. Bu kapsamda yapılabilecek hamleler:

- Doğru kanallardan doğru bilgilerin doğru zamanda sağlanması.
- Uzaktan çalışmanın imkânının oluşturulması.
- Sanal ortam üzerinden sosyal güvenlik olanaklarının sunulması.
- Sürdürülebilirlik ve tutarlılık için kuralların ayarlanması.

Mevcut kriz, liderlerin eksik olsa bile mevcut olan en iyi verilere dayanarak hızlı ve kararlı bir şekilde hareket etmelerini gerektiriyor.

4.

Toparlanma: Daha güçlü geri dönüş

Toparlanma fazı, yüksek işsizlik, yorgun ve tükenmiş bir sağlık sistemi, düşük vergi gelirleri ve talep yoğunluğu ile karşılaşan ekonomilerin ortasında başlayacaktır. Bu yüzden bu fazda, pandeminin yaratmış olduğu karmaşayla birlikte daha yüksek seviyede koordinasyon ve daha fazla zamana ihtiyaç duyulmakta. Şekil 3'te de görüldüğü üzere işsizlik ve refah gibi ekonomik ihtiyaç ile ilgili hizmetler, acil krizden sonra bile yüksek talep görecektir. Sürücü ehliyetleri ve işletme izni gibi daha rutin hizmetler, aylarca azaltılmış/ kapatılmış faaliyetten dolayı yüksek talep ile karşı karşıya kalacak. Kesin olan bir sonuç ise kriz ile talebi artmış olan ihtiyaçlar ve alışkanlıklar, kriz sonrası normal döneme geçildiğinde de kriz öncesi döneme oranla daha fazla talebi barındıracak.

Sağlık sisteminin ve ayrıca hastanelerin mali durumlarının ve sağlık planlarını değerlendirilmesi ve ilgili kurumlara/ şirketlere COVID-19 nedeniyle gelirlerdeki kayıpları değerlendirmek için finansal destek sağlanması gerekecektir. Mali sürdürülebilirliği sağlamak ve sağlık sistemini istikrara kavuşturmak için hükümetlerin politika kaldıraçlarını belirlemeleri gerekecektir. Bu aşamada

hükümetlerin, sağlık hizmetlerini ikinci dalgaya karşı koruması ve desteklemesi için:

- Test sayısının artırılarak toplumda hastalığa maruz kalanların ve bağışıklık sahibi bireylerin tanımlanması,
- Hastalığın etkisini azaltan tedavilerin geliştirilmesi ve ölçeklendirilmesi,
- Farklı senaryolar planlanarak potansiyel zorluklara karşı hazırlıklı olunması,
- Toplumda en fazla risk altında olan sağlık çalışanlarının belirlenmesi ve bu kişilere gerekli desteklerin sağlanması,
- Sağlık çalışanları için sürdürülebilir "genişletilmiş" işgücü stratejilerinin geliştirilmesi,
- Karar verme mekanizması için tüm sektörlerden alınan verilerden yararlanılması,
- Devlet ve sektörler arasında koordinasyon sağlamak için ortak bir "Pandemi Yönetim" platformu oluşturulması gerekmektedir.

Ekonomi alanındaki temel zorluk, faaliyetleri yeniden başlatmak ve yeniden inşa etmektir. Bu da işlerini kaybedenlerin işe geri dönmelerine ve kapatılan işletmelerin

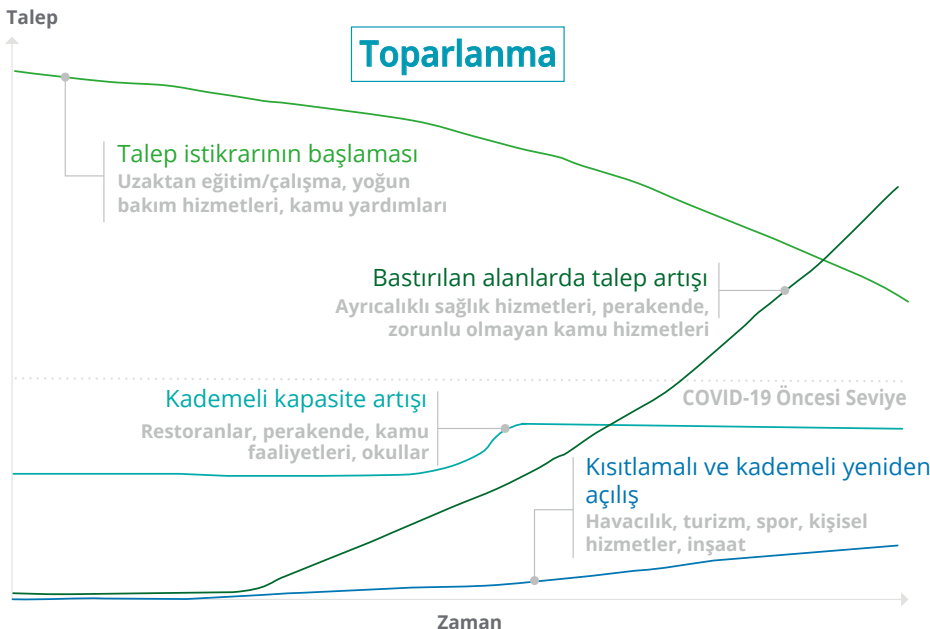
faaliyetlerini sürdürmelerine yardımcı olmak anlamına gelir. Birçok ülkede, Kurtarma aşaması işletmeler ve yerel yönetimler için fiziksel ve dijital altyapıdan finansal yardıma kadar her şeyi kapsayan teşvik paketleri içerecektir. Peki bu kapsamda neler yapılabilir?

- Ekonomik ve sosyal faaliyetleri yeniden faaliyete geçirmek için açık rehberlik sağlanması,
- En zorlu alanları tanımlamak için kriz süreci boyunca elde edilen verilerin kullanılması,
- Endüstri/sektör değerlendirmelerinin yapılması,
- Belirli sektörleri canlandırmak için özel sektör ile ortak çalışılması,
- Tedarik zincirlerindeki güvenlik açıklarının değerlendirilmesi,
- Eldeki mevcut verilerin sunulması,
- Potansiyel kriz/dalga için risk planlamalarının yapılması

Hükümetler tarih boyunca birçok kriz ile karşılaşmış ve bunların üstesinden oluşan yeni gerçeğe uyum sağlayarak gelmişlerdir. Bu pandemi krizi kapsamında da ülke yönetimindeki fonksiyonlar kapanma/ durdurulma, değişim ve talep kaynaklı bozulma zorluklarını yaşamış vaziyette. Toparlanma aşamasında hükümetlerin en önemli kaynağı olan kamu çalışanlarının sağlığını ve güvenliğini koruması ve bu kaynağın uzaktan çalışma şeklinde doğru bir şekilde optimize edilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra verinin ve dijital araçların önemi hükümetler için daha da artacağından bunlar, yönetim faaliyetlerinin uyarlanabilir olmasını da sağlayacaktır. Bu aşamada hükümetlerin yaklaşımları insan merkezli ve toplumsal çıktı odaklı olmalıdır. Peki, toparlanma aşamasında ülke yönetimi nasıl aksiyon almalı?

- Kriz sonrası kamu faaliyetlerinin yeniden düzenlenmesi,
- Kamu hizmetlerinin şeffaf ve iletişime her zaman açık olması,
- Toplum için bürokratik engellerin kaldırılması,
- Daha çevik bir yapıya sahip olunması

Şekil 3: Toparlanma fazında talep eğilimi

5.

Gelişme: Yeni normale geçiş

Salgının etkisini kaybetmesiyle birlikte, vaka sayıları düştükçe ve ekonomi iyileşmeye başladıkça "normale geçiş" in de ötesinde bir fırsat ortaya çıkacak. Hükümetler 'yeni normal' olan bir salgına karşı sürekli hazır olabilme kapasitesini edinirken, kritik hizmetleri vatandaşla tüm koşullarda ulaştırabilecek kadar da çevik olmanın yolunu bulmuş olacaklar. Hükümetlerin gelişme fazında alacakları aksiyonlar; salgından sonra da iyileşen performansın, sürdürülebilir ekonomik büyümenin ve esnek yönetimlerin yaratılması için başlangıç noktası olabilirler.

Olası beklentilerden biri, hükümetlerin teknolojik araçları operasyonlarında daha sık ve daha kapsamlı şekilde kullanacak olması. Yapay zeka, blok zinciri ve bulut teknolojileri hükümetlerin iş yapış şekillerine entegre edileceği için kamuyla etkileşime geçmede de daha etkili olacak. Bu entegrasyon, kamu kurumlarının fiziksel ortamlara bağımlılığını azaltırken, onları gelecekteki benzer krizlere karşı daha esnek ve dayanıklı hale getirecek. İş yapış şekillerindeki bu dönüşüm "yeni normal" olacak.

Yanıt verme ve toparlanma fazlarına baktığımızda, bu fazların sağlık, ekonomi ve ülke yönetimi olmak üzere üç ayrı cephede ayrı şekillerde gerçekleşeceğini belirtmiştik. Gelişme fazı ise daha çok hükümetlerin bu alanlarda gelecekte rekabetçi bir başarı sağlayabilmek için gerekli platformları geliştirmeleriyle ilgili olacak. Bu yüzden gelişme fazı daha esnek ve dayanıklı bir sağlık sistemini, daha güçlü bir ekonomiyi ve güncel koşullara sürekli uyum sağlayabilen bir hükümeti, kurulacak

Yeni normal ile teknolojik gelişmeler, çalışma şekilleri ve talepler krizin ortaya çıkardığı sorunlar doğrultusunda şekillenecek.

platformlarla sağlamayı hayal eden, ilham verici bir faz. Platformlar aracılığıyla sağlanacak olan dönüşümün 'yeni normal' olacağını aklımızda tutarak olası geleceğe bakarken, dayanıklı yönetimin gerçekleşmesi için gereken olmazsa olmaz beş maddeyi inceleyeceğiz. Bu prensipler hükümetleri daha iyi bir geleceğe götürmede rehber olabilir:

a. Çeviklik: Gelişme fazındaki çeviklik, hükümet için uzun vadede esneklik ve bilinçli değişim yaratmaya odaklanır. COVID-19 krizi iş gücünde çevik yönetimin yapıldığı pek çok örnek görmemizi sağladı, işçilerin iş gücüne daha çok ihtiyaç duyan sağlık sektörüne yönlendirilmesi, işe alım düzenlemelerinin gevşetilmesi, sanal işyerleri kullanımına uyum sağlamak için dijital teknolojilerin kullanılmasının artışı bu örneklerden birkaçı. Bu aksiyonlar kriz anında gereklilik

göstermekle birlikte, sonrası için de verimliliğin ve dayanıklılığın sağlanması için prosedürlerin gözden geçirilmesine olanak sağlar. Tüm bunlar gelişen teknolojiler aracılığıyla hükümetlerin işgücünü acil taleplere göre yönettiği bir gelecek anlamına gelebilir. Sanal işyerleri aracılığıyla insanlar acil talebin olduğu alanlar için daha hızlı ve akıllıca eğitilebilir.

b. İki Ayaklı Devlet Yönetimi: COVID-19 krizinden çıkan hükümetler, kaynaklarını süregelen operasyonların yönetimi için değerlendirirken bir yandan da gelecekte olabilecek yeni krizlere karşı alacağı aksiyonları geliştirmeye yarayacak şekilde ikiye bölmeliler. Kriz, temel tıbbi malzemelerin tedariki sırasındaki boşlukları görünür hale getirdi. Kısa vadede hızlı cevaplar bu boşlukları doldurmaya yarasa da, uzun vadede tedarik stratejileri akıllı, çevik, açık ve esnek hale getirilerek geliştirilmeli. Hükümetler; hastaneler, eczaneler ve işyerleri üzerinde uygulanan regülasyonları gevşetmeye çalışsa da uzun vadede regülasyonların gelişen teknolojilerin yarattıkları majör değişikliklere karşı anlamlı kalmaya devam etmesi gerekir.

c. Öngörülü Devlet Yönetimi: Veri analitiği, yapay zeka, simülasyonlar ve senaryolar sayesinde hükümetler artık ileride olabilecek problemleri öngörebiliyorlar. Bu sayede odakları da problemleri çözmekten ziyade problemlerin olmalarını önlemek haline geliyor. Salgın hastalıklar gibi olayların gelişme fazında öncelikli olan olası sonuçların tahmin edilebilmesi iken öngörülü analitikler ile trendler tespit edilebilir ve mümkün olan en erken adımda tahminler gerçekleştirilebilir. Tamamlayıcı araçlar kullanılarak sonuçlar ve ikinci ya da üçüncü dalga etkiler üzerinde simülasyonlar yapılabilir. Bulaşıcı hastalık alt yapıları teması takip edebilir, ateş taramaları yapılabilir, salgının artacağı zamanlarda sinyalleri erkenden tespit edebilir ve yapay zeka sistemleri aracılığıyla artışın keskinliği ve sınırları belirlenebilir. Hükümetler halihazırda öngörücü

teknolojileri kirliliği azaltmak, trafik takibi yapmak, doğal afetleri izlemek ya da vergi sahtekarlığını önlemek amacıyla kullanıyorlar. Ancak halen, hizmetlerini değiştirme ve güncelleme konularında teknoloji şirketlerinin gerisindeler. COVID-19 krizi, hükümetleri bu teknolojileri ana operasyonlarına entegre etmeye teşvik etmeli.

d. Ağ üzerinden yönetim: Büyük bir kriz, bir problem çözücü ağı gerektirir. Teknoloji şirketleri, üniversiteler, araştırma laboratuvarları ve diğer uzmanlar, hükümetin bir krizi azaltma yeteneğini katlanarak artıran kolektif istihbarata katkıda bulunabilirler. Bu tür ortaklıklar hükümetlerin ortaya çıkan felaketlere daha iyi yanıt vermesine rahatlıkla yardımcı olabilir. Mevcut yetenekleri birleştirmek için ağlar kullanıldığı gibi, yaratılan bu ortaklıkları sürdürmek için bütünleştirici veya toplayıcı rolünü de hükümetler sürdürebilir. Bu model hükümeti teknik ve bilimsel yeniliklere yaklaştırmakla beraber kamu kurumlarının da ortaya çıkacak yeni araçlara daha aşina olmalarına yardımcı olur.

e. Hızlandırılmış Dijital Yönetimler: Dijital hizmetlerin gerekliliği COVID-19'un ilk aşamalarından itibaren

gözler önünde olan bir durum haline geldi. Hükümetler gelişme aşamasına geçerken yanıt verme ve toparlanma fazları sırasında ortaya çıkan altyapı boşluklarına özel önem vererek, dijital hizmetlerde daha uzun vadeli iyileştirmeler yapmaya odaklanmalıdırlar. Bu sayede vatandaş-kamu hizmetleri odağındaki etkileşimler (işsizlik başvurusu, sosyal güvenlik sorunları vb.) temassız bir şekilde dijital ortamda sürdürülebilir.

Kamu sektörü, sosyal mesafe kurallarını yönetmekten hastaneleri inşa etmeye, ihtiyaç duyulan tıbbi ekipmanı sağlamak için sanayi ile ortaklaşa çalışmaya, krizden etkilenen bireylere ekonomik destek sağlamaya kadar COVID-19 ile mücadelenin en önemli aktörü olmuştur. Hükümetlerin, yavaş hareket eden bürokrasiye rağmen, hızlı ve kararlı bir şekilde hareket edebileceğini gördük. Hükümetler yürütmüş olduğu düzenlemelerden feragat ederek tedavileri ve olası aşılı gelişmeler için bilim adamları, şirketler ve üniversiteler ile ortak bir ağ oluşturabilmiştir. Krize verilen cevap dünyanın farklı yerlerinde çok daha farklı olsa da, hükümetlerin bir krizde ne kadar hızlı ve kararlı bir şekilde hareket edebileceğini ve etmesi gerektiğini sağlık, ekonomi ve ülke yönetimi alanlarındaki örnekler ile gördük.

İletişim:

Cem Yılmaz
Ortak
Danışmanlık Hizmetleri
cyilmaz@deloitte.com

Arınç Atak
Kıdemli Müdür
Danışmanlık Hizmetleri
aatac@deloitte.com

Cihan Aslan
Kıdemli Danışman
Danışmanlık Hizmetleri
caslan@deloitte.com

Deloitte.

Deloitte; İngiltere mevzuatına göre kurulmuş olan Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL") şirketini, üye firma ağındaki şirketlerden ve ilişkili tüzel kişiliklerden bir veya birden fazlasını ifade etmektedir. DTTL ve üye firmalarının her biri ayrı ve bağımsız birer tüzel kişiliktir. DTTL ("Deloitte Global" olarak da anılmaktadır) müşterilere hizmet sunmamaktadır. Daha fazla bilgi almak için www.deloitte.com/about adresini ziyaret ediniz.

Deloitte, birçok farklı endüstride faaliyet gösteren özel ve kamu sektörü müşterilerine denetim, danışmanlık, finansal danışmanlık, risk danışmanlığı, vergi ve ilgili alanlarda hizmet sağlayan dünyanın önde gelen profesyonel hizmetler firmalarından birisidir. Deloitte dünya çapında farklı bölgelerde ve 150'den fazla ülkede yer alan global üye firma ağı ile, her beş Fortune Global 500® şirketinden dördüne hizmet vermektedir. Deloitte'un yaklaşık 312.000 kişilik uzman kadrosunun iz bırakan bir etkiyi nasıl yarattığı konusunda daha fazla bilgi almak için websitemiz www.deloitte.com adresini veya Facebook, LinkedIn ya da Twitter sayfalarımızı ziyaret ediniz.

Bu belgede yer alan bilgiler sadece genel bilgilendirme amaçlıdır ve Deloitte Touche Tohmatsu Limited, onun üye firmaları veya ilişkili kuruluşları (birlikte, "Deloitte Network" olarak anılacaktır) tarafından profesyonel bağlamda herhangi bir tavsiye veya hizmet sunmayı amaçlamamaktadır. Şirketinizi, işinizi, finansmanınızı ya da mali durumunuzu etkileyecek herhangi bir karar ya da aksiyon almadan, yetkin bir profesyonel uzmana danışın. Deloitte Network bünyesinde bulunan hiçbir kuruluş, bu belgede yer alan bilgilerin üçüncü kişiler tarafından kullanılması sonucunda ortaya çıkabilecek zarar veya ziyandan sorumlu değildir.